

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/122/2017
Identifikačné číslo spisu: 8016200798
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8016200798.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov: 1. H. ART - MEDIA, Bardejovská 220, Svidník, IČO: 45 902 402, 2. H., obaja právne zastúpení JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, Advokátska kancelária v Prešove, Masarykova 2, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie v Bratislave, so sídlom ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti opatrenia žalovanej zo dňa 04.10.2016, o kasačnej sťažnosti žalobcov 1. a 2. proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č.k. 5Sa/20/2016-57 z 22.08.2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove č.k. 5Sa/20/2016-57 z 22.08.2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie a rozhodnutie.

Odôvodnenie

1. Uznesením č.k. 5Sa/20/2016-57 z 22.08.2017 Krajský súd v Prešove odmietol žalobu, ktorou sa žalobcovia v 1. a 2. rade domáhali preskúmania listu, opatrenia, žalovanej zo dňa 04.10.2016 označeného ako „Vyhlasenie formulára E 101 SK č. 58329/2011-BA/PL/10. zo dňa 03.01.2012 za zrušený. V predmetnom liste - opatrení žalovaná uviedla, že predmetný formulár bol vystavený na účely uplatnenia článku 13(3) nariadenia (ES) č. 883/2014 od 01.12.2010 na dobu neurčitú žalobcovi 2. ako zamestnancovi žalobcu 1., avšak dodatočnou kontrolou bolo zistené, že žalobca 1. reálne nevykonáva činnosť na území Slovenskej republiky, a preto žalovaná predmetný, ňou vystavené formulár, zrušila.

2. V odôvodnení uznesenia č.k. 5Sa/20/2016-57 z 22.08.2017, sa krajský súd odvoláva na rozsudok Súdneho dvora ES zo dňa 26.01.2006, C-2/05, podľa ktorého „pokiaľ nie je potvrdenie E 101 zrušené alebo vyhlásené za neplatné orgánmi členského štátu, ktorý ho vydal, toto potvrdenie vydané v súlade s článkom 11 ods. 1 písm. a/ nariadenia Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia (EHS) č. 1408/71 v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením Rady (EHS) č. 2001/83 z 2. júna 1983, zmeneným a doplneným nariadením Rady (EHS) č. 2195/91 z 25. júna 1991, je záväzná pre príslušnú inštitúciu a súdy členského štátu, do ktorého sú vyslaní pracovníci. Z toho vyplýva, že súdny orgán členského štátu, ktorý prijíma uvedených pracovníkov, nie je oprávnený preskúmať platnosť potvrdenia E 101, pokiaľ ide o potvrdenie skutočností, na základe ktorých takéto potvrdenie bolo vydané, najmä existencie organického vzťahu v

zmysle článku 14 ods. 1 písm. a/ nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením č. 2001/83, zmeneným a doplneným nariadením č. 2195/91, v spojení s bodom 1 rozhodnutia správnej komisie pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov č. 128 zo 17. októbra 1985, ktoré sa týka uplatňovania článkov 14 ods. 1 písm. a/ a 14b ods. 1 nariadenia č. 1408/71, medzi podnikom usadeným v členskom štáte a pracovníkmi, ktorých vyslal na územie iného členského štátu, počas obdobia ich vyslania.“ Formulár E 101 (v súčasnosti tlačivo s označením PD A1) je tlačivo, ktoré sa vystavuje z dôvodu vyslania zamestnanca, resp. samostatne zárobkovo činnnej osoby na územie iného členského štátu ako je jeho domovský štát v zmysle čl. 12 (2) nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 pre potreby určenia legislatívy členského štátu EÚ, ktorá sa má pre účely sociálneho zabezpečenia na danú osobu vzťahovať. Krajský súd konštatoval, že žaloba podaná žalobcom je neprípustná, keďže smeruje proti listu/oznámeniu žalovanej, ktorého súdny prieskum v rámci správneho súdnictva nie je prípustný. Neprípustnosť je v tomto prípade spojená s otázkou negatívnej právomoci správneho súdu vo vzťahu k predmetu prieskumu v zmysle § 7 SSP, pričom ide o nedostatok podmienky konania, ktorý nie je možné konvalidovať. Z uvedených dôvodov správny súd podľa § 98 ods. 1 písm. g/ SSP podanú žalobu ako neprípustnú odmietol.

3. Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podali kasačnú sťažnosť žalobcovia, majúci za to, že vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietali, že napadnuté opatrenie nemožno označiť za opatrenie predbežnej, procesnej ani poriadkovej povahy, nakoľko z neho vyplýva, že žalovaná ním jednostranne ukončuje, resp. ruší platnosť príslušného formulára ku konkrétnemu dňu a to navyše so spätnou účinnosťou. Tvrdili, že v dôsledku tohto opatrenia došlo u žalobcu 1. k porušeniu jeho práva vlastníť majetok, práva na slobodnú voľbu povolania, práva podnikat' a dosahovať zisk z tejto činnosti v SR a na strane žalobcu 2. došlo najmä k porušeniu jeho práva na slobodnú voľbu povolania a práva uskutočňovať zárobkovú činnosť. Trvali preto na tom, že opatrenie žalovanej sa bez akýchkoľvek pochybností bezprostredne dotýka práv, právom chránených záujmov a povinností žalobcov a nemôže byť vylúčené zo súdneho prieskumu. Argumentovali tiež, že žalovaná nemá právomoc vydávať individuálne právne akty na podklade alebo v súvislosti s čl. 13 ods. 3 a nasl. Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004. Poukázali tiež na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9Sžso/90/2015 zo 14.12.2016, kde je toto tvrdenie konštatované. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalobcovia navrhli, aby kasačný súd napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, prípadne aby ho zmenil a zrušil priamo žalobou napadnuté opatrenie žalovanej.

4. Žalovaná sa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti stotožnila s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu a navrhla, aby kasačný súd napadnuté uznesenie v celom rozsahu ako vecne správne potvrdil. Vyjadrila tiež ku kontrolám reálneho výkonu činnosti zamestnancov vykonávaným žalovanou a uviedla, že o zistených skutočnostiach informuje príslušnú inštitúciu sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky. Len v tých prípadoch, kde sa nepreukáže reálny výkon činnosti dotknutého zamestnanca rozhoduje Sociálna poisťovňa o tom, že zamestnancovi nevzniklo, resp. zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy. Sociálna poisťovňa ako inštitúcia príslušná na určenie uplatniteľnej legislatívy zodpovedá za správnosť údajov uvedených vo formulári E101 (PD A1), a je povinná kedykoľvek zväžiť na základe relevantných skutočností oprávnenosť vydania týchto formulárov, resp. posúdiť, či ich vydanie bolo v súlade s právnymi predpismi. V prípade zistených pochybností je Sociálna poisťovňa oprávnená nezákonný formulár zrušiť. Inštitúciám sociálneho zabezpečenia prináleží povinnosť prehodnotiť dôvodnosť vydávania potvrdení a v potrebnom prípade možnosť ich odvolať (rozsudky z 10.02.2000 FTS, C-202/97 a z 30.3.2000 Banks a i. C-178/97 Zb). Rozhodnutia súdov, na ktoré žalobcovia poukazovali, sú podľa jej názoru irelevantné, keďže v uvedených prípadoch žalobcovia nenapadli „opatrenie“ formulár E101, ale rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 11 písm. g/ SSP) napadnuté uznesenie krajského súdu preskúmal bez pojednávania v súlade s § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačná

sťažnosť žalobcov bola podaná dôvodne a uznesenie Krajského súdu v Prešove č.k. 5Sa/20/2016-57 z 22.08.2017 je potrebné zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

Podľa § 6 ods. 2 SSP Správne súdy rozhodujú v konaniach o

- a) správnych žalobách,
- b) správnych žalobách vo veciach správneho trestania,
- c) správnych žalobách v sociálnych veciach,
- d) správnych žalobách vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia,
- e) žalobách proti nečinnosti orgánu verejnej správy,
- f) žalobách proti inému zásahu orgánu verejnej správy,
- g) žalobách vo volebných veciach,
- h) žalobách vo veciach územnej samosprávy,
- i) žalobách vo veciach politických práv,
- j) kompetenčných žalobách,
- k) návrhoch v iných veciach.

Podľa § 7 SSP Správne súdy nepreskúmajú

- a) právoplatné rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy, ak účastník konania pred ich právoplatnosťou nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis; povinnosť vyčerpať všetky riadne opravné prostriedky sa nevzťahuje na prokurátora a zainteresovanú verejnosť, ak táto nebola na podanie riadneho opravného prostriedku oprávnená,
- b) správne akty orgánov verejnej správy, ktoré nemajú povahu rozhodnutia o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby, najmä rozhodnutia a opatrenia organizačnej povahy a rozhodnutia a opatrenia upravujúce vnútorné pomery orgánu, ktorý ich vydal, ak tento zákon neustanovuje inak,
- c) všeobecne záväzné právne predpisy, ak tento zákon neustanovuje inak,
- d) súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, v ktorých je daná právomoc súdu v civilnom procese,
- e) rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy predbežnej, procesnej alebo poriadkovej povahy, ak nemohli mať za následok ujmu na subjektívnych právach účastníka konania,
- f) rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy, ktorých vydanie závisí výlučne od posúdenia zdravotného stavu osôb alebo technického stavu vecí, ak neznamenajú právnu prekážku výkonu povolania, zamestnania, podnikateľskej alebo inej hospodárskej činnosti; to neplatí na rozhodnutia a opatrenia v sociálnych veciach,
- g) rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy o nepriznaní alebo odňatí odbornej spôsobilosti fyzickej osobe a právnickej osobe, ak neznamenajú právnu prekážku výkonu povolania alebo zamestnania,
- h) rozhodnutia, opatrenia, rozkazy, nariadenia, príkazy a pokyny, personálne rozkazy a disciplinárne rozkazy orgánov verejnej správy, ktorých preskúmanie vylučuje osobitný predpis.

Podľa § 98 ods. 1 písm. g/ SSP správny súd uznesením odmietne žalobu, ak je neprípustná.

Podľa § 453 ods. 2 SSP kasačný súd je viazaný sťažnosťnými bodmi; to neplatí, ak napadnuté rozhodnutie bolo vydané v konaní, v ktorom krajský súd nebol viazaný žalobnými bodmi. Na dôvody, ktoré účastník konania uviedol až po uplynutí lehoty na podanie kasačnej sťažnosti, kasačný súd neprihliada.

Podľa § 203 ods. 2 SSP pri správnej žalobe fyzickej osoby v sociálnych veciach nie je správny súd

viazaný žalobnými bodmi.

6. Krajský súd v Prešove uznesením č.k. 5Sa/20/2016-57 z 22.08.2017 odmietol žalobu ako neprípustnú, a to s poukazom na rozsudok Súdneho dvora ES C-2/05 z 26.01.2006, majúci za to, že na základe uvedeného rozhodnutia Súdneho dvora ES nie je krajský súd oprávnený preskúmať platnosť potvrdenia E101.

7. V prejednávanej veci ide o konanie o sociálnej žalobe fyzickej osoby, preto súd nie je viazaný kasačnými bodmi. K týmto sa kasačný súd ani vyjadrovať nebude, keďže sú meritornej povahy, bez vzťahu k dôvodom procesného rozhodnutia krajského súdu o odmietnutí žaloby.

8. Rozsudkom C-2/05 z 26.01.2006 Súdny dvor ES rozhodol, že pokiaľ nie je potvrdenie E 101 zrušené alebo vyhlásené za neplatné orgánmi členského štátu, ktorý ho vydal, toto potvrdenie vydané v súlade s článkom 11 ods. 1 písm. a/ nariadenia Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia (EHS) č. 1408/71 v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením Rady (EHS) č. 2001/83 z 2. júna 1983, zmeneným a doplneným nariadením Rady (EHS) č. 2195/91 z 25. júna 1991, je záväzné pre príslušnú inštitúciu a súdy členského štátu, do ktorého sú vyslaní pracovníci. Z toho vyplýva, že súdny orgán členského štátu, ktorý prijíma uvedených pracovníkov, nie je oprávnený preskúmať platnosť potvrdenia E 101, pokiaľ ide o potvrdenie skutočností, na základe ktorých takéto potvrdenie bolo vydané, najmä existencie organického vzťahu v zmysle článku 14 ods. 1 písm. a/ nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením č. 2001/83, zmeneným a doplneným nariadením č. 2195/91, v spojení s bodom 1 rozhodnutia správnej komisie pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov č. 128 zo 17. októbra 1985, ktoré sa týka uplatňovania článkov 14 ods. 1 písm. a/ a 14b ods. 1 nariadenia č. 1408/71, medzi podnikom usadeným v členskom štáte a pracovníkmi, ktorých vyslal na územie iného členského štátu, počas obdobia ich vyslania.

V predmetnom konaní Súdny dvor ES vychádzal zo skutkového stavu, keď boli zamestnanci írkej spoločnosti vyslaní do Belgicka na výkon práce k užívateľskému zamestnávateľovi so sídlom v Belgicku. Dotknutí pracovníci mali vystavené potvrdenie E101, avšak belgický Národný úrad sociálneho zabezpečenia mal za to, že títo pracovníci by sa mali považovať za zamestnancov belgickej spoločnosti, od ktorej následne vymáhal zaplatenie poisťného splatného na základe belgického režimu sociálneho zabezpečenia. Vec prejednávajúci Bruselský pracovný súd položil Súdnemu dvoru ES tieto prejudiciálne otázky: Je sudca štátu prijímajúceho pracovníka oprávnený preskúmať a/alebo posúdiť existenciu organického vzťahu medzi podnikom, ktorý vyslala pracovníka a vyslaným pracovníkom? Je sudca iného členského štátu, ako je štát, ktorý vydal potvrdenie E101, oprávnený nebrať do úvahy toto potvrdenie a/alebo ho zrušiť, ak skutkové okolnosti, ktoré posudzuje, umožňujú preukázať neexistenciu tohto organického vzťahu počas obdobia vyslania medzi podnikom, ktorý vyslal pracovníka a pracovníkom vyslaným na miesto? Tieto prejudiciálne otázky zodpovedal Súdny dvor ES tak, ako je uvedené v bode 14 tohto uznesenia.

Ako je zrejmé z vyššie uvedených skutočností, rozsudok Súdneho dvora ES vo veci C-2/05 z 26.01.2006 s prejednávanou vecou nesúvisí.

9. Súdny dvor vykladá právo Európskych spoločenstiev (dnes Európskej únie) tak, že neumožňuje orgánu prijímajúceho štátu (akémukoľvek - tak inštitúcii sociálneho zabezpečenia ako ani súdu) zasiahnuť do iným štátom vydaného potvrdenia o uplatniteľnej legislatíve - formulára E101. Zároveň však pripúšťa právo a povinnosť inštitúcie členského štátu, ktorý vydal toto potvrdenie, zvážiť, či je v súlade s právom a prípadne ho zrušiť (bod 27 rozsudku Súdneho dvora ES C-2/05 z 26.01.2006). K preskúmateľnosti správneho aktu - zrušeniu formulára E101 - vydaného inštitúciou členského štátu, ktorý tento formulár vydal, sa rozsudok C-2/05 žiadnym spôsobom nevyjadruje.

10. Súdny dvor ES neumožnil orgánom prijímajúceho štátu zrušiť iným členským štátom vydaný

formulár E101 z toho dôvodu, že takýto postup by ohrozil právnu istotu pracovníka a samotný účel vydávania tohto formulára ako potvrdenia o už existujúcom sociálnom poistení - zásadu poistenia pracovníkov v rámci iba jedného režimu sociálneho zabezpečenia (bod 25 rozsudku Súdneho dvora ES C-2/05 z 26.01.2006). V prejednávanej veci však nejde o situáciu, kedy by o zrušení formulára E101 rozhodoval súd členského štátu, do ktorého pracovník bol vyslaný. Žalovaná rozhodla ako inštitúcia, ktorá formulár E101 vydala. Takúto právomoc vydávajúcej inštitúcie Súdny dvor nespochybnil a nespochybnil ani právomoc správneho súdu vydávajúceho štátu preskúmať zákonnosť takéhoto správneho aktu.

11. Podľa Správneho súdneho poriadku ako procesného predpisu, upravujúceho konanie pred správnymi súdmi v Slovenskej republike, možno preskúmať opatrenia. Za opatrenie orgánu verejnej správy zákon považuje správny akt vydaný orgánom verejnej správy v administratívnom konaní, teda pri výkone právomoci správneho orgánu, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté, ak nejde o rozhodnutie.

12. Zrušenie formulára E101 je aktom žalovanej ako orgánu verejnej správy pri výkone právomoci. Môžu ním byť dotknuté práva fyzických osôb a zároveň nemá formálne náležitosti rozhodnutia, je teda opatrením.

13. Toto opatrenie nemožno podradiť pod žiaden z prípadov vymedzených ustanovením § 7 SSP, nie je preto dôvod na odmietnutie žaloby pre neprípustnosť podľa § 98 ods. 1 písm. g/ SSP.

14. Vzhľadom na uvedené dôvody považoval kasačný súd kasačnú sťažnosť za dôvodnú a rozhodol podľa § 462 ods. 1 SSP o zrušení napadnutého uznesenia krajského súdu a vrátení veci na ďalšie konanie. Krajský súd bude pokračovať v konaní a preskúmaní zákonnosti napadnutého formulára. V ďalšom konaní krajský súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

15. Toto uznesenie kasačného súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.